

Jaap Timmer & Magrete van der Steeg

Politietucht recht

Er is weer veel te doen de laatste tijd om politiegeweld: sterfgevallen na fysiek geweld, rechtszaken tegen agentschutters en demonstraties tegen vermeend politieracisme.

Voor politiemensen is het onbehagelijk om als verdachte voor de strafrechter te staan voor geweldgebruik in functie. Het strafrecht is niet ingericht om eventuele fouten in politietoedredden te corrigeren. Verscheidene andere beroepsgroepen kennen voor de correctie van fouten het tuchtrecht. Vraag één moet zijn: is het politietoedreden rechtmatig én professioneel? Als er een beoordelingsfout is gemaakt, is de volgende vraag of die ook verwijtbaar is. Het strafrecht komt bij artsen pas in beeld als er (herhaald) bewust fouten zijn gemaakt.

Het huidige politietuchtrecht biedt te weinig soelaas. Slachtoffers hebben geen rol en de procedure is niet transparant, niet onafhankelijk en onpartijdig, en leidt niet tot jurisprudentie. De toetsing en beoordeling zijn alleen kenbaar voor de politieambtenaar in kwestie. Het leerredement voor de organisatie ontbreekt, evenals bij het strafrecht.

Met grondige aanpassingen kan het huidige politietuchtrecht een goed alternatief worden voor het strafrecht. De procedure moet aan tenminste drie eisen voldoen: transparantie, openbaarheid en onafhankelijkheid. Nu is het tuchtrecht geheel in handen van de korpschef. De zaak moet in het openbaar worden behandeld door een college met onafhankelijke deskundigen op basis van alle feiten en de professionele en wettelijke voorschriften. Zo wordt het hele politietoedreden in de beoordeling betrokken, dus ook de toedracht, de informatievoorziening en het handelen van collega's. Het optreden wordt zo getoetst op rechtmatigheid, maar vooral ook aan de vereiste beroepsvaardigheden en procedures. Een tuchtzaak kan leiden tot een scala aan maatregelen. Wanneer een politieambtenaar een fout heeft gemaakt, kan een correctie op zijn plaats zijn, maar mogelijk is een trainingsverplichting of

Dr. J.S. Timmer, universitair hoofddocent Maatschappelijke Veiligheid aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. j.s.timmer@vu.nl
Dr. M. van der Steeg, advocaat in politiezaken te Deventer

zijn wijzigingen in werkwijzen of training meer gepast. Ook kan het tuchtcollege zich bekommeren om eventuele slachtoffers. Het tuchtrecht kan de politieambtenaar de zware gang naar de strafrechter besparen. Daardoor zal het draagvlak voor correcties intern groter zijn. Een tuchtrechtelijke procedure legt de verantwoordelijkheid voor de afwikkeling van politiegeweld waar deze primair hoort: bij de politieorganisatie.

De korpschef vindt het strafrecht minder geschikt voor de beoordeling van politietoedreden. Dat zijn wij met hem eens. Maar door tegen de strafrechtelijke toetsing aan te schoppen zonder een geloofwaardig alternatief aan te bieden, loopt de politie weg voor de eigen verantwoordelijkheid om geweldtoepassing van medewerkers te evalueren, te toetsen en te beoordelen en zo nodig personeel en/of organisatorische consequenties te verbinden aan het oordeel. Een nieuw politietuchtrecht is zo'n geloofwaardig alternatief. ■